

TELEGRAFUL ROMAN.

Nr. 12. ANUL XIII.

Telegrafulu este de doua ori pe septem-
man: joi si Dumineca. — Prenume-
ratiunea se face in Sabiu la espeditur'a
toiei pe afara la c. r. poste, cu bani
gat'a prin scrisori francate, adresate
catra espeditura. Pretiulu prenumeratiu-
nei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a.
ear' pe o jumtate de anu 3. fl. 50. Pen-
tru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

tru provinciile din Monarchia pe unu ann
8 fl. era pe o jumtate de anu 4 fl. v. a.
Pentru princ. si tieri straine pe anu 12
pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru
intea ora cu 7. cr. sirulu cu litero
mici, pentru a dou'a ora cu 5 1/2 cr. si
pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Sabiu, in 11/23 Februaru 1865.

Dupa unu telegramu, ce priimiramu in 7/19 Februaru
(Domineca), Excellentia Sea P. Mitropolitu Br. de Sia-
gun'a se afla in Carlovitiu.

Cuventulu de tronul franciesu.

Camerele franceze s'au deschisu in 3/15 Februaru
prin Imperatulu Napolenu III. in persona cu urmatoriulu cu-
ventu:

Domniloru Senatori! Domniloru Deputati!

Pe tempulu celei din urma a DVostre sessiuni speramu, ca
voiu vede complanate prin unu congressu difficultatile, ce amen-
tiau pacea Europei; dar s'au intemplat altmintrea.

Imi pare reu de acest'a; pentruca sabia adeseori taia
cestiunile in doue, fara de a le deslega, si unic'a baza a unei
paci duratore este satisfactiunea, ce se da adeveratelor in-
terese ale poporeloru prin consimtiementulu suveraniloru.

Fatia cu conflictulu, ce s'a escatu pe malurile marei bal-
tice, guvernulu Meu, impartitu intre simpatiele sele pentru
Dani'a si intre buna vointia sea pentru Germania, a obser-
vatu cea mai stricta neutralitate.

Chiamata a manifestá intr'o conferintia parerea sea, ea
s'a marginitu pelanga a aduce la valore principiulu natiunal-
tatii si dreptulu populatiunei de a fi intrebata de sortea sea.

Limbagiulu Nostru, in consunantia cu positiunea cea re-
servata, ce voiamu a conserva, a fostu moderatu si amica-
bilu catra ambe partile.

La medi-a-di a Europei Franci'a a fostu destinata a aret a
mai cu energia actiunea sea. Eu amu voitu a face posibila
deslegarea unei probleme grele.

Conventiunea din 15 Septembrie, libera de interpretari
patimasie, sacreza doue principie mari: adeca intarirea nou-
lui regatu alu Italiei si alu independintiei santului scaunu.

Starea cea provisorie si precaria, ce starni atatea nelini-
sciri, este paci sa dispara.

Nu mai sunta membrele cele risipite ale patriei italiene,
cari incerca a se lipi prin legaturi debile de unu statu micu,
situatu la polele Alpiiloru; este o tierra mare, carea, inaltian-
du-se preste prejudicie locale si despretiundu interitari neso-
cotite, cu ndrasnela transpune capital'a sea in inim'a penin-
sulei, asiediandu-o intre Apenini ca intr'o fortaretia neocu-
pabila.

Prin acestu actu alu patriotismului se constitue Itali'a in
modu definitivu si se mpaca totdeodata cu lumea catolica; se
oblega a respecta independintia santului scaunu, a aperi
fruntariile staturiloru romane, si astfelu ne concede a re-
trage trupele nostre.

Teritoriulu papalu, garantatu in modu eficace, se afla sub
scutintia unui tractatu, ce lega ambe guvernele in modu so-
lencu. Conventiunea prin urmare nu este arma de resboiu,
dincontra in sa unu opu alu paci si alu impacarei. —

Apoi trece cuventulu la referintiele Mexicului, ale Iapa-
nului, ale Africeii, resp. ale Algeriei, dupa cari dice: In mo-
dulu acest'a tote espeditiunile nostre suntu aprope de termi-
nate. Trupele nostre terestre au desiertatu Chin'a, si marin'a
este de ajunsu, pentru de a sustine coloniile nostre in Coch-
chin'a; armat'a nostra africana se va reduce; cea din Mexicu
se re'ntorce deja la Franci'a; garnison'a din Rom'a se va re-
ntorna in curendu, si astfelu inchidiendu templulu resboiului
vom scrie cu mandria pe unu nou arcu de triumfu cuvinte-
tele: „Gloriei armatei franceze pentru invingerile eluptate in
Europ'a, Asia, Africa si Americ'a.“

Sa ne damu fara grija la lucrurile paci. Intervalulu ses-
siunei se va ntrebuintia pentru scrutarea mijloceloru, pentru
de ammulti bunastarea morala si materiala a poporului, si ori
ce idea folositoare si adeverata este sigura, ca Eu o voiu sus-
cepe si D-Vostre o veti primi.“

Trecendu acum la lucrurile interne ale imperiului, in fruntea
ingrijirii sele Imperatulu pune religiunea si invetiementulu publicu

apoi promite sprijinirea asociatiunilor comerciale, dupa aceea
autonomia comunelor si a departamentelor (judetiloru), mai
departe libertatea comerciala, zidiri mari publice, marin'a de co-
merciu etc. Cu privire la comertulu Franciei dice, ca acel'a, carela
anulu 1851. ajungea numai la 2614 milliune, astadi trece preste
7000 milliune. Pentru libertatea personala se voru da prin
legi nove garantii mai bune, in urm'a carora, dupa unu prin-
cipiu vechiu romanu debitorulu va raspunde cu averea, ear
nu cu persona sea pentru flatori'a sea.

Incheierea cuventului este acest'a:

In afara sa traimu dar in pace cu diferitele poteri, si sa
facemu a se audi vocea Franciei numai pentru dreptu si drep-
tate; inlauntru sa aparamu ideile religioase, fara de a lasa ce-va
din dreptarile potestatii civile.

Sa largimu invetiementulu in tote clasele societatii; sa
simplificamu admirabilulu nostru sistemu de administratiune,
fara de a-lu derapaná; sa damu comunei si departamentului
o vietia mai independinta, sa desceptamu iniativa individuala
si spiritulu de Asociatiune; in fine sa radicamu spiritulu si
sa intarimu corpulu natiunei.

Insa cu tote ca ne facemu propagatori zelosi de reforme
folositoare, totusi sa sustinemu cu soliditate fundamentele con-
stitutiunei nostre.

Sa ne opunemu esageratelor intentiuni ale acelor'a, cari
provoca modificari numai spre scopulu acel'a, pentru de a res-
torna aceea ce amu ziditu noi.

Utopia e pentru buna stare aceea, ce este illusiunea
pentru adeveru, si progressulu nu e nici decum realizarea unei
teorii mai multu ori mai putinu spirituose, ci ntrebuintiarea
resultatelor esperiintiei, sacrate prin tempu si acceptate de
opiniunea publica.“

Prinsorile.

(Continuare si capetu din nr. premergatoriu.)

Tocmai despre Transsilvania lipsescu datele cestiunate;
scimu, in sa ca localele acestea si in Transsilvania in propor-
tiune nu voru fi mai pucinu impopulate ca in celelalte tieri
ale monarchiei.

Betranii ne spunu, ca pe vremea lor nu era atatea ho-
tii, nu se intemplau atatea fapte de nimic'a, pentruca deca
cine-va si-uita de obligamentele sele si trecea prea departe
de detoriile sele, apoi era toiagulu de alunu si alte torturi, ca-
re acceptau pre facatorii de rele. Noi candu audimu de acelea
zimbimu cu oresi care sumelia si dicemu, ca acum au trecut
acei tempi barbari si astadi omeni trebuie tractati ca omeni
in modu umanu.

Acei betrani in sa si esperiinta nostra chiaru ne spunu,
ca tractarea acest'a umana face pe misiei si mai indrasneti
si asiá numerulu lor nu scade; ci se mai maresce.

Dar nu e tractarea cea umana, carea immultiesce seu celu
putinu nu scade numerulu pedepsitoru, ci moralitatea popo-
rului preste totu. Mai vine apoi starca materiala a unui
poporu, carea candu este rea, reduce pre multi la faptele
fara de legiloru. In fine tractarea nu cea umana, ci cea u-
nilateralá a celoru pedepsiti, pentruca ei fiindu privati de li-
bertate suntu privati si de o educatiune spirituala, nedandu-
li-se nici unu pastoriu sufletescu, seu dandu-li-se, apoi li se da
cate unulu, care n'are nici o arma cu care sa pota combate
relele din anim'a lor, care n'are nici unu balsamu, ce sa
le torne in sufletulu lor; in fine venirea in atingere unii cu
altii si in scoterea prin publicu la lucru, unde i se tocesce
fia-carui simtiulu de rusine; devenindu pe urma falosu a su-
na ferele de picioarele sele.

Urmarea cea mai fireasca din aceste tote este, ca repe-
tirea faptelor contrarie legiloru este apoi la ordinea dilei si
la ce sa se mire atunci cineva, candu vede, ca veghiatorii tem-
nitiiloru chiama de departe pe nume pre celu adusu de gen-

darmi, și acest'a răspunde iarasi cu cea mai mare afabilitate și franchetia?

Simțiula de onóre e lucrulu celu mai firescu, care pôte feri pre omu de asemenea triste positiuni. Simțiulu de onóre este insa impreunatu de cultur'a spirituala a unui poporu, și asiá nu potemu veni decâtu la conclusiunea, ca immultirea numerului a ori ce felu de institute educatóre aru imputiná fórté multu numerulu atátoru nenorociti.

De bunatatea acést'a s'aru legá mai departe și liniscea cea mare a tuturor cetatieniloru și preste totu starea cea pacifica, in carea inaintéza și prosperéza binele comunu.

Pentruca cá sa nu punemu insa aceste binefaceri ale oménimej in unu viitoriu mai departatu, și cá chiaru și acei nenorociti sa se póta bucurá de densele, potemu pretinde, cá și la noi in tíera sa se introduca alte mesuri la tractarea arestantiloru.

Angli'a, carea servește in multe privintie de modelu continentului europénu, și in privintia acést'a se distinge. Ací statulu cauta in modulu celu mai salutaru a-si usiurá chiaru și sarciná intretinerii osanditiloru, dandu-le in multe casuri inainte de espirarea terminului voia de a esí din prinsórea loru.

Mai nainte de a-i eliberá insa, acei'a au sa tréca prin mai multe purgatorii aspre, și adeca mai antáiu trebuie sa petróca unu restempu de 9 luni de dile in Pehondille (London) in singuritatea și tacerea cea mai stricta. In tempulu acést'a nu póte nici sa véda pre cine-va, nici sa vorbéscá vreunu cuventu afara déca suntu intrebati de inainte-statatorii loru.

Candu se ducu la biserica, suntu mascati, incátu nu se cunoscú unii pre altii. Fiacare osanditu trebuie sa invetie séu sa se ocupe cu vreo meseria séu altu lucru mecanicu. Din castigulu dupa lucrulu seu i se inscriu bani pe tóta septemán'a, dupa cum e diligint'a lui 4—8 pence (15—35 xr.)

Dupa statiunea acést'a d'antáiu și dupa o purtare buna continua vinu delincentii in Woolwich, unde potu priimi și epistole și visite din partea rudeniiloru, insa numai totu in a dóu'a luna. In tempulu acést'a dispune liberu de 3 pence pe septemána. In a trei'a statiune are disponibili 6 pence și le imbunatatesce și máncarea. In a patr'a statiune capetala dispunerea sea 9 pence și lumina in chilia. Banii, ce si-i castiga, i capeta la urma candu scapa din prinsóre, dupa ce se tragu spesele intretinerii.

Sumele, ce le iau cu densii din prinsorile loru, variéza între 5—20 puncti sterling (45—220 fl. v. a.) Sum'a acést'a o capeta nu deodata, ci in rate pe lângá atestate dela antistitiile locului unde se afla.

Reformarea prinsoriloru in intielesulu aretatu n'aru fi nici barbara nici pré móle cu calcatorii legiloru, prinsorile atunci n'aru fi numai locuri unde cine-va sa se caiéscá de pe catulu seu, ci locuri cari aru servi și de indreptare de coregerea vietiei.

Statulu și societatea aru castigá, cáci statulu aru scapá de multe spese, ear societatea aru avé cu atáti mai multi membri, cari sa luere pentru binele și prosperavea ei!

Dela Senatulu imperialu.

In fine caus'a contributiunei personale in Transsilvani'a ajunse la capetu in siedinti'a 27. din 10 Februaru n. Comitetulu, care, dupacum scimu, fusese insarcinatu a referi, care e datulu autenticu pentru intrarea in activitate a acestei legi: 1 Ianuariu ori 1 Aprile 1865? declara, ca 1 Ianuariu, și acést'a apoi la votare se și priimesce; asemenea se priimesce propunerea lui, ca legea acést'a are valóre și pentru anulu 1866. In fine se priimesce legea și in a trei'a citire cu maioritate mai de 100 voturi. Propunerea comitetului, a se esprime dorinti'a, cá regimulu sa aduca unu proiectu a-supr'a modalitáti, cum s'aru poté acoperi scadiamentulu din mijlócele tieiei? inca se priimesce. — Nainte de acésta ordine a dilei adusesse regimulu mai multe cereri de bugete suppletorie; pentru immultirea gendarmeriei in Croati'a și Slavoni'a, pentru spesele senatului imperialu, a cárui sessiune se prolungește cu trei luni etc.; ear abl. Illiutiú din Bucovin'a interpelase pre ministrulu de statu in privintia legii fonduriloru de comune și de drumuri in Bucovin'a, și ministrulu promisese a raspunde cátu mai curendu. Celelalte suntu lucruri de insemnatate mai marginita.

In siedinti'a 28., din 6/18 Februaru, regimulu aduse bugetulu pe 1866. (Mai pe largu in numerulu venitoriu)

Cuventulu d-lui G. Baritiu.

rostitu in siedinti'a casei ablegatiloru din 25 Ian. (6 Februaru) dupa „Gaz. Trans.“ este celu urmatoriu:

„Candu mi-amu lnatu voia in 19 Nov. 1863 a face propunere pentru total'a desfiintiare a contributiunei pe capu in

Ardélu, eramu de credin'ia, cumca acésta propunere, de si nu in acel'asi anu, dar totusi in sessiunea cea mai de aprópe si-va avé resultatulu doritu pentru marele principatu Transsilvani'a. Trebuiamu cu atátu mai vortosu se crediu la unu astfelu de resultat, fiindu cá ori și cum, dar nu potu supune, cumca apromissionile, facute M. P. Transsilvani'a atátu in senatulu intaritu cátu și mai tardiu, nu voru sa se implinesca, și, pentruca credeamu, cumca in fine voru disparé odata din istori'a Transsilvaniei reminiscintiele cele fórté neplacute de capitatia, de asiá numitulu haraciu turcescu; pentruca, ce e alt'a darea pe capu, decâtu o remasitia de pe tempulu vechiu alu Turciloru?

Priimindu eu in sessiunea acést'a proiectulu regimului și cetindu parerea data despre elu din argumentele aduse acolo, in adeveru n'amu potutu acceptá alt'a, decâtu, ca se va face propunere, cá darea pe capu sa se desfiintieze cu totulu; insa singuru proiectulu de lege-mi dicea din contra, ca se propune numai, cá sa se radice a 4-a și respective a 3-a parte din darea pe capu. Cu tóte acéstea insa amu trebuitu sa-mi facu in siedinti'a trecuta trist'a esperiintia, cumca dintr'o parte i s'aru disputá Ardélului chiaru și mic'a acést'a usiurare, și usiurarea acést'a cu a 4. și respective cu a 3. parte se considera — fia-mi ertatu a dice — nu numai cá unu sacrificiu séu jertfa, cum se dice in sprijinire, ci chiaru cá unu felu de elemosina, (mila, pomana) ce se da Ardélului. Ei bine, domnii mei; dar eu sum pré convinsu, ca tóta poporimea Transsilvaniei nu se róga de mila, ci ea cere numai dreptate. In siedinti'a trecuta se dicea dintr'o parte, ca déca s'aru radica acésta parte a dárei pe capu, pentru a cárei delaturare tocma se face propunere, atunci sum'a aceea aru trebui sa se suplinéscá din vreo alta suntuana, insa ear totu numai din Transsilvani'a; ce e mai multu, ca chiaru și comitetulu propune, cá apoi mai tardiu sa se pórté de grija, cá scadiamentulu acést'a sa se acopere din mijlócele tieiei Ardélului.

Care scadiamentu, domnii mei? Au dóra, cumca Ardélulu platesce numai 10% contributiune pe pamentu? Au nu e sum'a, ce o platesce ea in darea pe capu, mai mare decâtu contributiunea pe pamentu? Au nu face acést'a laolalta 20%? Domnii mei! Aceste contributiuni laolalta facu peste 20% și de'mpreuna cu aruncaturile pentru resbelu mai pe atátu de multu, pe cátu se dice, ca platescu provinciile germano-slavice. Insa fiindca la cestiunea acést'a s'au adusu inainte mai multu totu cifre, sa-mi fia și mie iertatu a me servi cu cifre.

Tóte venitele, care cugeta statulu a le trage din Ardélu pe anulu 1865, facu sum'a de 15 mill. și 5—600 mii fl. Voimú sa incheiámu aici unu bilantiu? Eu sum de acordu! Déca in Ardélu ese venitu de 15 mill. și atátea sute de mii fl., apoi aru trebui sa credemu, ca aceeași suma aru trebui sa se și spendeze in tíera — pentrucá in intielesulu cuventárei domnului professoru Libloy sa nu se atinga capitalulu in tíera. Insa tocma acést'a la noi nu se pré intempla; pentruca ce capeta M. Pr. Transsilvani'a din acestea 15 mill.? In casulu celu mai bunu 3,500,000 fl., déca ad. se va priimi bugetulu cancelariei aulice a Ardélului. Si ce inca mai incolo? Póte spesele pentru mic'a garnisóna, care se tine in Ardélu, și spesele, care le facu directiunile de finantia. Insa acestea, de siguru, ca nu facu 3 mill., prin urmare Ardélulu nu capeta nici pe jumetate din ceea ce platesce pe anu in cass'a generala a statului. Insa dupa datele, care le amu la mána, Ardélulu perde inca și la alta parte, — ad. prin negociulu seu pasivu deadreptulu și nemijlocitu la provinciile germano-slavice pe totu anulu celu pucinu câte 5 mill. fl. Tocma pentruca la noi niei odata nu se portá grija de industria, incátu noi totu ce se numesce manufactura și fabricatu trebuie sa tragemu din provinciile germano-slavice și prin aceea suntemu tributari provinciiloru germano-slave și inca contribuenti de mai nainte și de sute de ani, ni se mai trage din mána nu atátu din veniturile nóstre, cátu din capitalulu nostru din anu in anu cu milliónele.

Cum se póte dara vorbí subt aceste impregiurári de asemenea sarcini contributunari, — trebuie sa marturisescu — ca nu cuprindu cu mintea. O sarcina egala contributunala numai atunci póte fi, candu toti factorii contribuabilitáti in tóte tierile voru fi deopotriva, ceea ce cu privintia la Transsilvani'a nu póte fi, și nici ca e.

Din cuventáriloru cele alese ale acelorú domni, cari sprijinira propusatiunea regimului — pe cátu mi se póte — nu voiu á repeli nimicu, fiindca acestea suntu inaltei case pré bine cunoscute; eu nu voiu a memorá nice un'a nici din celelalte contributiuni, cari se insirasera anumitu din partea d. prof. Schuler: ci voiu aici a improspetá numai inca un'a contributiune, care se trage de pre Ardélu, fára cá sa se spuna vreodata tieiei acesteia, ca in ce proportiune și in ce mesura se radica, și pe acést'a o numescu eu contributiune

de sânge, despre care în diet'a Ardélului s'a facutu vorba de atâtea ori și despre care încă s'a petiționatu și la pré înaltulu tron. Caus'a recrutatiunei în Ardél e totu atât de disproporționat (apasatóre, cá și celelalte negótie contributiunali. Nu e de ajunsu, ca M. Pr. Ardélulu pâna la anul 1851, afara de regimentele regulate, mai sustin'i încă cinci alte regimente de granitia, și ca aceste regimente — de comunu în tempu de pace câte trei mii, ear altfelu câte patru mii fetiori de regimentu — au aperatu tiér'a gratis cu spesele sale proprii atât în contr'a Turciloru, câtu și în contr'a ciumei și în contr'a Iotriloru; dar apoi aceleasi regimente la tempu și în tóte resbelele trebuia cea mai mare parte sa și easa din tiéra, ear tierei Ardélului nu se resplatí acést'a nici o data în ceva modu, ad. prin reforme interne, căci mai multu tiér'a acést'a nici a asceptatu și mai multu nu ascepta nici în diu'a de astadi. Ci nu e destulu cu acést'a; Ardélului i s'a trasu cu incetulu din mâni și negociulu — pentru care elu s'a luptatu sute de ani, cá sa și-lu apere — și acést'a prin navigati'a cu vaporu pe Dunare.

La prim'a vedere póte ca voiu aparé ridiculu, ca aducu acést'a din partea Ardélului, cá unu graumentu, înainte, cá cum n'asiu voi, cá o apa cá acést'a sa se folosésca în modulu acést'a, cum trebuie sa se folosésca ori ce alta apa și precum în adeveru se și folosesece. Eu in sa acést'a o pricepu cu totulu altmintrenea. Înainte de ce s'a începutu navigarea cu vaporu pe Dunare, totu negociulu de transitu din provinciile germano-slavice și încă și din tóta Germani'a câtra Orientu și anumitu în Principatele dela Dunare și pâna la Constantinopole a trecut prin Ardél, și acést'a a fostu un'a din cele mai de capetenia fontâni de venitu ale tierei acestei'a.

Ei dar dupa ce navigarea pe Dunare a trasu cu totulu din mân'a Ardélului negociulu de transitu, urmarea cea mai naturala aru fi fostu, cá sa se ingrigésca pentru alte mijlóce de comerțu și comunicatiune, sa sa fia deschisu pasurile cele strimte ale Ardélului câtra Principate prin drumuri bune, sa se fia facutu celu puțin cele dóue mai mari riuri ale Ardélului Muresiulu și Oltulu navigabile pâna la punctulu, de unde se potu în adeveru și face pasavere, și prin acést'a sa se fia exploatu anumitu salinele de lângá Muresiu cu totulu altfelu și acést'a cu atât mai multu, cu câtu ca este de comunu cunoscutu, ca atât într'un'a parte a Ardélului, câtu și într'un'a a Ungariei poporulu tieranu chiaru și palent'a și négr'a lui pâne în fórtle multe locuri și tinuturi încă totu mai trebuie sa o mánce nesarata, necum sa fia în stare a mai dá și viteloru sare.

Acestea aru fi fontanile din cari s'aru poté suplíní darea pe capu nu numai în totalitatea sea, dar și pe de 2 ori și de 3 ori pe atât'a. Candu s'aru bucurá Ardélulu de astfelu de conditiuni, cu buna séma nu s'aru plánge despre neegalitatea sarcineloru contributiunei. Pâna candu in sa în Ardélulu nu se voru implini aceste conditiuni, pâna atunci, dicu eu, ca în întielesulu Domniloru acelor'a, cari au vorbitu în contr'a propunerei, nu va poté fi nici vorba de o egala contribuabilitate.

Nu voiu a desfiaturá mai pe largu obiectulu acést'a, ci spre încheiare me provocu numai la o fapta complinita, care veni înainte în diet'a Ardélului din anul trecut.

Atátu la pertractarea cestiunei dessarcinâre pamentului, câtu și la a cestiunei fondului provincialu și în fine cu ocaziunea unei propuneri facute de dep. d. Manu, cá sa se desfiintieze darea capului, diet'a Ardélului a dechiaratu cu unanimitate, ca cea mai ferbinte dorire a tierei Ardélului prin urmare și a dietei e, cá darea pe capu sa se desfiintieze cu totulu și înca fâra cá sa se marésca celelalte contributiuni, fiindca și în dieta se facura provocâri totu la total'a lipsa de aceleasi conditiuni, care singure potu face pe o tiéra, cum e tiér'a Ardélului, destoinica de a contribui. Deci, déca eu voiu votá pentru propunerea regimului, acést'a o voiu face numai într'atât'a, în câtu potu eu considera acést'a scadere cá o platire cu scadiamentu facuta în favórea tierei Ardélului, ear nu cá mila, dare de pomana, și-mi reservezu a propune la tempulu seu, cá darea pe capu în Ardélulu sa se desfiintieze cu totulu câtu se póte mai curendu. Déca propunerea, ce sta deodata cu proiectulu la ordinea dilei, se va priimí de câtra înalt'a casa, atunci, înaltu presidiu! mi-reservezu a face alta propunere, cá celu puțin unu scopu totu sa se ajunga, cá și acést'a puținica scadere sa nu se amâne la calendele grecesci.

Conferintiele banale din Croati'a

si-au terminatu lucrârele cu conceptarea și priimirea unui proiectu de lege electorala pentru fiitóreá dieta. Proiectulu acést'a se crede ca numai în puțin puncte se abate dela celu

din anul 1861, mai cu séma în imputinarea numerului deputatiloru. Conferinti'a au asternutu lucrârele sele Maiestâti Sele într'o representatiune, în carea între altele se dice și aceea, ca nobilimea e gal'a a jertfi din prerogativele și drepturile sele atât'a, câtu cere spiritulu tempului, dar cu deplina libertate și numai pe calea constitutiunala și legala. —

Delângá Clusiu, în 6/18 Februaru 1865. Onorate Domnule Redactoru! Cu câtu e mai profunda dorerea ori cârui Român bine simțitoriu, candu vede în tóte dilele starea cea misera și decadiata a scóloru nóstre comunale, pe atât'a mai multu trebuie sa crésca de bucuria inim'a lui, candu are barem candu și candu ocaziune a vedé câte unu barbatu punendu-se cu capacitate, zelu și rabdare în fruntea acestei cause sfinte, sfinte cu deosebire pentru noi Românii cei atâtu de inapoiati în cultura. Unu atare exemplu suntemu norocosi a vedé și în Parochulu nostru Ioann Cretiulescú Condoru din M. Gyeró-Monostoru, care a sciutu conduce poporulu seu asiá de bine, încátu prin contribui de buna voia a datu fiacare familia câte ce-va și s'a obligatu a dá pe 10 ani pentru scóla, resp. pentru léf'a invetiatorului. Astfelu punendu-se temeulu unui fondu scolasticu în 1 Ianuariu 1861, acel'a astadi numera 400 fl. v. a., și este sperantia, ca pâna la finirea celor 10 ani fondulu va avé 1000 fl. v. a., din ale câroru interese se va poté, de-si nu acoperi pe deplinu dar celu puțin ajutorá dotarea unui invetiatoriu dupa spiritulu temporiloru nóstre celoru luminate. — Fapt'a în sine și de sine se lauda de ajunsu, și nu are lipsa de aprobare în publicu; amu creditu in sa, ca sum dotoriu a face amintire despre dens'a, un'a pentrucá sa aretu, cum unu pastoru sufletescu cu rávna și cu mijlóce puținé póte face séu barem pragati unu bine mare, alt'a pentrucá prin reusirea cea cu rezultatu a acestei întreprinderi sa se imbarbateze și alti barbati, pre cari Domnedieu i-a pusu în fruntea poporului, a încercá în sferele loru asemenea începuturi, ce potu fi totu atât'a semintie roditóre pentru unu venitoriu mai bunu alu poporului nostru. — De aceea amu nadejde, Die Redactoru! ca nu-mi vei reieptá rogarea de a dá o palma de locu celoru de susu în „Tel. Rom.“; care credu ca merita a fi cunoscute și în cercuri mai largi. Astfelu cercandu a ne ajutá noi, ne va ajutá și Domnedieu! —

Montagnan'a 28/1 1865. Onorate Domnule Redactoru! Rentorcendu-me din calatori'a-mi oficiósa la postulu parasitu vremelnicesee, — me simtu mai înainte de tóte indatoratu a aduce la cunoscinti'a publica ce-va despre însemnaciosulu presentu alu serbatoriloru espirate, care de-si au întârziatu departandu-se de momentulu celu potrivit, — totusi mai bine și mai tardiu decátu nici candu. Mi i-au dreptu aceea libertatea a ve 'mmulti ostenelele *) aceste renduri, — cari pelângá tóta reverinti'a indrasnescu a Vi le comunicá aicea:

Resunetulu celu plinu de bucuria, care a 'nealditu inimile toturoru Româniloru din tóte pârțile Monarchiei, — a strabatutu cá unu fulgeru ajungendu și pâna la noi, câtu ni se pareá ca audimu resunetulu cerescu alu angeriloru ce vesteau pastoriloru bucuria mare, — dicendu-le: „Astadi s'a nascutu voue — — mantuitoriulu vóstru — — în cetatea — — lui Davidu.“ —

Acést'a imbucuratóre scire, ce ni o vestesce lini'a telegrafului vienesu cá unu presentu alu Craciunului, și tocmai în ajúnulu nascerei Domnului nostru Iisusu Christosu, fú stralucit'a și imbucuratóreá scire despre re'nvierea Mitropoliei române în patri'a nóstra.

Parintii numerosloru juni români, ce se se afla înstreinati prin Itali'a, voru crede cá fiii loru suntu instrainati și despre scirea cea rara și de mare însemnatate ce a resaritu în patri'a loru; in sa noi adeverimu, ca suntemu departati numai cu trupulu, eara nu și cu spiritulu de fiii patriei, ce încungiu-ra pre unu Principe bisericescu, fiindca și pentru noi s'a nascutu Mitropoli'a cea dorita, — și noi amu gustatu cu betia din bucuri'a ce a fulgeratu prin droturile electice din Vienn'a la Itali'a, cá presentulu Craciunului, — și noi amu cantatu „în locu de colinde“: — „Pre Archi-Episcopulu și Metropolitanulu nostru Andreiu — —“ Domnulu sa-lu pazésca întru multi ani cu pace! — facendu începutu pomenirei la sant'a Liturgia din diu'a nascerei Mantuitoriului nostru Iisusu Chistosu la care au asistatu lângá D. Colonelu și comandante alu acestui castru și Vicecolone-lulu Petroviciu, Majorulu Br. de Uraça, Majoru cavale de Pavlicovski, fiesce care în fruntea batalionului seu, spre cea mai mare bucuria a correligionariloru nostri de confessiunea greco-orientala.

Facendu acést'a publiculu nostru cunoscutu, credu a face

*) O de le-aru immulti multi și de multe ori!

placere, nu numai aceluia părinti și nemiuri, ai căroru fii alcătuescu aicea unu castru romanescu, și prin urmare se intereseza a săi ce-va și despre strainatatea noastră; ci chiaru și Domniloru cari ne suntu totodata prepusi și cei mai de aproape protectori ai nostri, cari împreuna cu noi au contribuitu la bucuria, ce ni-au incaldu inimele.

Este știutu, ca supriindu-ne vr'o bucuria mare, ne pface cu totulu stramuteudu-ne in alte situațiuni ce-va mai pietose inaintea lui Domnedieu, și mai îndurătoare inaintea lumii, pre carea tocmai o simțirăm cu asta ocașiune mai multu că ori candu, și deschilinitu la diu'a santului Botezu alu Mantuitorului.

Aflu de prisosu a mai aminti, ca dór in tóta Monarchia capelele noastre de confessiunea gr. orientala suntu cele mai simple și mai serace, și cumca ele sesustinu numai prin ajutorulu și protectiunea primulu comandante alu castrului atarnatoriu. Insa, cu atât'a mai vertosu me vedu nevoitu a face on. nostru publicu cunoscuta Capel'a castrului acestui'a, dóra dintre tóte capelele unic'a, care in simplicitatea eii se póte distinge la sublimulu nume de sanctuaru ddiescu, fiindca ea póte infatșiá unu inventariu, care alte capele dotate și sprijinite numai din partea maritului erariu nu potu sa aiba acele utensilii, cu care se póte fali astadi capel'a noastră permanenta d'aici. — Si aceste tóte se potura procurá numai prin ajutorulu Ill. Sele d. Colonelu și Comandante alu Castrului de lini'a 31. Antoniu D o r m u s, care și in anulu espiratu a grațificatu capelei noastre gr. ortodoxe unu potiru, o patina, o stea, o copia și o lingurita, tóte de argintu curatu, pe din launtru aurite, pre care eu din caus'a de a nu vatemá bun'a vointia și modesti'a generosului nostru Protectore, n'amu indrasnitu a le face cunoscute buciunandu-le preste voi'a Ill. Sele: cu bucuria in sa mi i-au iniciativ'a cu asta ocașiune facendu cunoscutu on. publicu romanu nobilele fapte ale suslaudatului d. colonelu, care cá unu bunu cristianu alu bisericeii romano-catoice nu ignoréza a noastră greco-orientala, ci o sprijinesce cercetandu-o cu ocașiunea fiacárei solemnități.

La botezulu Domnului a infrumsetiatu și inaltiatu marimea serbatórei totdeun'a, mijlocindu cele mai splendide întreprinderi, cum la s. Liturgia asiá și la santirea apei, — in presenti'a inaltiloru d. generali, oficeri maióri și subalterni din ori care garnisóna in ori care anu cu deschilinitu zelu și pietate, spre celu mai adeveratu esemplu in fruntea acestui vestitu regimentu.

In anulu acest'a se pareá ca dupa pregatirile ce se facusera sa se destinga parad'a botezului mai pre susu de cele 13 din restempulu servitiului meu in acestu castru, in sa unu óspe neasceptatu (prim'a néua in Itali'a) nimici totu proiectulu, cátu a facutu o neplacuta sensatiune intre acei Domni și cameradi ai nostri, cari cu bucuria asceptau diu'a botezului.

In sér'a ajunului — — pelângá tóta machnirea rechiamandu parad'a s. botezu din caus'a continuárei ploii cu ninsoare, me surprinse o epistola cunoscuta și unu pachetu de nsemnatu volumu. Tremurandu rupsei sigilulu și cetii:

Mein lieber Poppovicu!

Das Offiziers-Corps übergibt der griechisch nicht unirten Capelle einen Fuss-Teppich. — Möge unsere Liebe für die im Regimente so zahlreich vertretenen Genossen dieses Glaubens und unsere Achtung für deren Vorsteher einen kleinen Ausdruck finden.

Mit diesen Gesinnungen zeichne ich mich als

Ihr ergebener

Montagnan'a am 17 Jänner 1865.

Dormus, m. p.

Oberst.

Eata ca pre cátu ne intristase tempulu, care ne rapibucuri'a dilei solemne, cu atât'a ne-a mangaiatu presentulu Capelei orientale din acestu bravu Castru, — care dupa parere-mi debuie sa swie aprópe la 80 f. v. a.

In ametiél'ade bucuria nu me potui reculege din confusiune, — pentru aceea nu me multiamii in scrisu, ci asceptandu sa tréca activitatea divina pe diminéti'a venitóre dupa s. Liturgia și santirea și binecuventare prin stropirea cu aghiasma mi luaiu voia dela supremulu comandante și asiá rostii cele urmátóre:

„Pre cei ce iubescu frumseti'a casei Tale, Tu pre acci'a i prémarese cu domnedieiesca poterea T'a, și nu ne lasá pre noi cei ce sperámu intru Tine!“ —

Asiá s'a rogatu, se róga și se va mai rogá totdeun'a bisericea noastră la ncheierea fiesce cárei s. Liturgii, pentru toti credinciosii cretini ce o decoréza și infrumsetieza asiá me voiú rogá și eu pentru acei'a, cari iubescu frumseti'a casei Domnului — sprijinindu-o și ínbogátindu-o nunumai cu daruri și ajiúore, dar chiaru și cu presenti'a de fatia ce ne face cu ocașiunea ori cárei dile solemne.

Recunosciami'a, este tributulu celu mai firescu alu fiesce cáruí omu; — acestu tribut se cere astadi și dela mine in numele mai-cei noastre biserice; in sa me vedu indatoratu a marturisi, ca ace-

ia ce simtu eu astadi, nu o potu margini aicea in scurte cuvinte — fiindca marginele espressiiloru mele nu suntu și marginele simtiemintelor ce me indémna a cuvéntá; pentru-ca, precum angustimea tempului asiá și întreitele functiuni ale serbatórei de adi, me oprescu de a prelungi cuvéntarea, spre a nu osteni bun'a vointia a ascultárei DVóstre, rostindu ce-va și de insemnatatea serbatórei de astadi; pentru aceea me marginescu a aminti numai aceea, ce-mi jace in cea mai strinsa datorintia, adeca: despre sincera-mi multiamire pentru darulu ce incoronéza tóte darurile Capelei acestei'a, in care ne-amu adunatu cá sa marimu pre Domnedieu in fapte, in cugetu și in cuventu.

Iscusinti'a santei scripturi ne invatia a cunósce, ca simvolulu curatieniei e vestimentulu santului botezu; Provedinti'a divina, carea a nzestratu pre Illustr. Sea D. Colonelu și Comandante alu nostru cu atât'a intiepciune, i-a mai adausu și aste idei maretie a infrumsetiá cas'a Domnului daruindu santului Botezu de astadi nmu covoru stralucitu, care de a și decursu din mai multe párti, totusi urditoriului acestei fapte maretie se cuvine cea mai antáia și mai profunda multiamita a noastră.

Eu cá primulu servitoriu alu acestei Capele serace, de și nu me potu fali cu alte-va decátu numai cu aceste cuvinte simple totusi indrasnescu a ve asicuré, cumca decurgu din anima curata și din sufletu plinu de multiamire, care recunóscatóre multiamire o si asternu aicea inaintea lui Domnedieu și namtea sant. seu altaru cá celu mai sacru tribut, care se cere a se aduce prin mine in numele clerului și alu poporului.

Fiindu in sa faptele cele maretie ale DVóstru coversiesce tóte urárele ce se cere a se aduce prin rostulu capelaniei mele, ce nu totdeun'a e competente in paralela cu nobilimea ce a-ti aretatu astadi cátra cas'a Domnului de alta confessiune tinátóre; pentru aceea mi i-au refugiulu la celu mai antáiu principe bisericescu, și in numele Eminenței Sele a naltu présantitului nostru Archi-Episcopu și Metropolitu alu diecesei románe gr. or. din marele principatu alu Transilvaniei și din regatulu Ungariei, aduce cele mai sincere urári, mai antáiu Illustr. Sele d. Colonelu și Comandante alu nostru Antoniu D o r m u s, Domniloru oficeri stabali și subalterni, și toturoru celoralalti cameradi ai nostri. — Provedinti'a cerásca, carea cu a ei aপরাতóre egida a povetiuitu pretotindenea, chiaru și in cele mai periculose resbóie, — sórtea si renumele regimentului și alu eroiloru lui comandanti, sa fia și de aci inainte cu voi cu toti, binecuventandu ve lucrările cubun'a sporire a lui Moise, — cu intiepciunea lui Solomonu, — cu tari'a lui Samsonu și cu invingerca lui David; — sa ve incoroneze și decoreze faptele vóstre cu cele mai splendide semne de biruintiá, precum ati decoratu și infrumsetiatu voi cas'a Domnului cu utensilii pretóse și demne de eterna memoria.

Si nici ca me ndoiescu a sperá in implinirea acestoru urári adeverate și juste, fiindca vi le poflescu intru numele Domnului, din cas'a Domnului, din sufletu plinu de multiamire. Speranti'a divina me indatoréza a crede, ca totu acelu aপরাতóriu și cresen conducatoriu, care a sprijinitu in totu loculu și la tóte întreprinderile armele și pe conducatoriú seu portatoriú armelor din acestu Castru romanescu, astfelu, cátu multi dintre fiii regimentului in urmarea portárei loru bune au ajunsu din soldati de rendu la dignitatea de Comandanti și la cele mai inalte vrednicii, totu acelu poternicu conducatoriu, Domnii mei și fratiloru ostási! ve va povetiui și de aci nainte spre fal'a și marirea regimentului și a braviloru lui comandanti.

Domnedieu sa ajute primulu nostru erou campestru, Mai. Sele Imperatului și casei Sele Domnitóre, toturoru ce-lu incungiura si-lu sprijinescu la întreprinderile destinate pentru fericirea popóreloru din a sea gloriósa Monarchia.

Domnedieu sa sprijinesca triumfatórele noastre arme de pace — din intréga armat'a austriaca, povetiúndu-le cátra celu mai splendidu progresu; — spre a cáru'i tinta nadiuiti și DVóstra diu'a și nóptea cu destula abnegare propria, dandu mána de ajutoriu in rendu cá cealalta multime a fratiloru portatori de arme.

Domnedieu sa intarésca și sa sporésca și spiritulu celu bunu alu acestui vestitu regimentu! — cá prin alu Lui divinu ajutoriu și binecuventata armonia, sa poteti și DVóstra, Domniloru și fratiloru asultatori! mai cu lesnire și usiúretate a portá și implini oficiulu celu greu, care vi s'au incredintiatu.

Domnedieu sa audia rogaciunile noastre, și sa ne mángaie totdeun'a cu a sea parintésca și îndurátóre binecuventare, implinindu cererile nevredniciloru robiloru sei dupa a fiacáru'a debuintia și folsintia vremelnica și vecinica! Aminu.“ — Popovicu m. p. Cap. c. r. castreusu.

Noutátile politice din afára disparu pelângá cuventulu de tronu francesu, care se desbate și se redesbate din tóte pártile. — Desbaterile in camerele francese inca suntu numai pregatitóre; cartea galbina (colectiunea celor mai insemnate documente ale statului), au esítu de sub tipariu. —

Deputatfunea Turinesiloru a fostu priimita de Victoru Emanuilu. Camerele italiene se ocupa cu impartirea cea nóua a regatului spre simplificarea și usiurarea administratiunei; regelui se tramitu de tóte pártile adressé de loialitate. —

Dupa unu telegramu alu „Herm. Ztg.“ etc. de aici bugetulu nostru austriacu pe anulu 1866. se dedú comitetului finantiaru pentru bugetulu anului 1865, cá sa preconsulte, candu si in ce modu sa se ncepa desbaterea asupr'a lui?

Burs'a din Vienn'a 10/22 Februaru 1865.

Metalicele 5%	72 10	Actile de creditu	188
Imprumulu nat. 5%	79 35	Argintulu	112 25
Actile de banca	804	Galbinulu	5 35